

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-10-560-580

УДК 336.7:330.342.14(477)

Тетяна ШПОМЕР

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

ORCID ID: [0000-0001-6680-5889](https://orcid.org/0000-0001-6680-5889)

e-mail: tanya_shpomer@ukr.net

(Corresponding author)

Андрій ФАБРИЧЕНКО

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

ORCID ID: [0009-0005-7543-2750](https://orcid.org/0009-0005-7543-2750)

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВЗАЄМОДІЯ МАКРОПРУДЕНЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ

Анотація. У статті досліджено ключові аспекти забезпечення фінансової стабільності України в умовах повномасштабної війни, з особливим акцентом на взаємозв'язок між внутрішньою макропруденційною політикою та зовнішньою фінансовою підтримкою. Зазначено, що сучасні виклики для фінансової системи мають безпрецедентний характер і включають масштабну дестабілізацію валютного ринку, посилення інфляційного тиску, зростання ризиків платоспроможності банківського сектору, хронічний дефіцит державного бюджету та суттєве обмеження доступу до ринкових джерел фінансування. Встановлено, що ефективне реагування на ці загрози вимагало скоординованої, швидкої та гнучкої політики з боку Національного банку України, уряду та міжнародних партнерів.

Результати дослідження засвідчують, що макропруденційна політика НБУ у 2022-2025 роках базувалася на принципах гнучкої адаптації до умов воєнної економіки, із зосередженням на стабілізації валютного ринку, забезпеченні ліквідності банківської системи, стримуванні інфляційних процесів тощо. Водночас фіскальна політика уряду була спрямована на залучення масштабної зовнішньої підтримки для покриття бюджетного дефіциту, здійснення соціальних виплат, фінансування оборонних потреб та імпорту критично важливих товарів. Ефективність реалізації зазначених підходів значною мірою обумовлювалася тісною співпрацею з міжнародними фінансовими інституціями, зокрема Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським Союзом та урядами країн-партнерів.

Наголошено, що зовнішня фінансова допомога відіграла не лише роль джерела ліквідності, а й слугувала ключовим фактором зміцнення довіри до макроекономічної політики України. Регулярність фінансових надходжень у рамках програм з МВФ та іншими донорами

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

стала важливим компенсатором внутрішнього ресурсного дефіциту, дозволивши НБУ уникнути використання емісійного механізму. Водночас монетарна політика зберігала жорсткий характер навіть в умовах війни, що сприяло стабілізації інфляційних очікувань і попередженню гіперінфляційних загроз.

Обґрунтовано, що фінансова стабільність України в умовах збройної агресії стала результатом синергії між ефективним застосуванням макропруденційних інструментів і системною зовнішньою фінансовою підтримкою. Така взаємодія дала змогу запобігти руйнівним сценаріям, мінімізувати системні ризики та забезпечити відносну макроекономічну рівновагу в умовах глибокої економічної та безпекової кризи. У середньостроковій перспективі одним із ключових завдань стане поступовий перехід від зовнішньої залежності до внутрішньої фінансової стійкості. Це вимагатиме збереження високого рівня стратегічної координації між органами економічної політики України та міжнародними партнерами на основі довіри, прозорості та спільного бачення цілей післявоєнного розвитку – формування модернізованої, стійкої та конкурентоспроможної економіки.

Ключові слова: війна, зовнішня фінансова підтримка, макропруденційна політика, монетарна політика, НБУ, фінансова система, фінансова стабільність.

JEL Classification: E58, E61, F35, G01, G28, H63

Absztrakt. A cikk Ukrajna pénzügyi stabilitásának biztosításához kapcsolódó kulcsfontosságú szempontokat vizsgálja a teljes körű háború körülményei között, különös tekintettel a belső makroprudenciális politika és a külső pénzügyi támogatás közötti kölcsönhatásra. Rámutat arra, hogy a pénzügyi rendszerre nehezedő jelenlegi kihívások példátlan jellegűek, és olyan tényezőket foglalnak magukban, mint a devizapiac súlyos destabilizációja, az inflációs nyomás fokozódása, a bankszektor fizetőképességi kockázatainak növekedése, az államháztartási hiány krónikus jellege, valamint a piaci finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés jelentős korlátozása. Megállapítást nyert, hogy ezen fenyegetések hatékony kezelése összehangolt, gyors és rugalmas politikát igényelt az Ukrán Nemzeti Bank, a kormány és a nemzetközi partnerek részéről.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az Ukrán Nemzeti Bank makroprudenciális politikája 2022 és 2025 között a háborús gazdaság körülményeihez való rugalmas alkalmazkodás elvein alapult, különös figyelmet fordítva a devizapiac stabilizálására, a bankszektor likviditásának biztosítására, az inflációs folyamatok kordában tartására stb. Ezzel egy időben a kormány fiskális politikája arra irányult, hogy jelentős külső támogatást vonjon be a költségvetési hiány fedezésére, a szociális kifizetések teljesítésére, a védelmi szükségletek finanszírozására, valamint a létfontosságú termékek importjának biztosítására. A felsorolt megközelítések hatékonyságát nagymértékben a nemzetközi pénzügyi intézményekkel – különösen a Nemzetközi Valutaalappal, a Világbankkal, az Európai Unióval és a partnerországok kormányaival – való szoros együttműködés határozta meg.

Kiemelésre került, hogy a külső pénzügyi támogatás nemcsak likviditási forrásként működött, hanem kulcsszerepet játszott az Ukrajna makrogazdasági politikájába vetett bizalom megerősítésében is. Az IMF és más donorok programjai keretében rendszeresen beérkező pénzügyi források fontos eszközei voltak a belső forráshiány kompenzálásának, lehetővé téve az Ukrán Nemzeti Bank számára, hogy elkerülje a pénznyomtatás mechanizmusának alkalmazását. Ezzel párhuzamosan a monetáris politika szigorú maradt még a háborús körülmények között is, ami elősegítette az inflációs várakozások stabilizálását és a hiperinflációs kockázatok megelőzését.

Megalapozottan állítható, hogy Ukrajna pénzügyi stabilitása a fegyveres agresszió idején a makroprudenciális eszközök hatékony alkalmazása és a rendszerszintű külső pénzügyi támogatás közötti szinergia eredményeként jött létre. Ez az együttműködés lehetővé tette a pusztító forgatókönyvek elkerülését, a rendszerkockázatok minimalizálását és a makrogazdasági egyensúly viszonylagos megőrzését a mély gazdasági és biztonsági válság idején. Középtávon az egyik kulcsfontosságú feladat az lesz, hogy az ország fokozatosan átálljon a külső támogatástól való függőségből a belső pénzügyi ellenállóképesség irányába. Ehhez elengedhetetlen a magas szintű

stratégiai koordináció fenntartása Ukrajna gazdaságpolitikai intézményei és a nemzetközi partnerek között, bizalmon, átláthatóságon és a háború utáni fejlődés közös céljainak megértésén alapulva – egy modernizált, ellenálló és versenyképes gazdaság kialakítása érdekében.

Kulcsszavak: háború, külső pénzügyi támogatás, makroprudenciális politika, monetáris politika, Ukrán Nemzeti Bank, pénzügyi rendszer, pénzügyi stabilitás.

Abstract. *The article examines the key aspects of ensuring financial stability of Ukraine in the conditions of a full-scale war, with a special emphasis on the relationship between internal macroprudential policy and external financial support. It is noted that current challenges for the financial system are unprecedented and include large-scale destabilization of the foreign exchange market, increased inflationary pressure, increased solvency risks in the banking sector, chronic state budget deficits, and significant restrictions on access to market sources of financing. It was found that an effective response to these threats required a coordinated, rapid, and flexible policy from the National Bank of Ukraine, the government, and international partners.*

The results of the study show that the macroprudential policy of the NBU in 2022-2025 was based on the principles of flexible adaptation to the conditions of the war economy, with a focus on stabilizing the foreign exchange market, ensuring the liquidity of the banking system, curbing inflationary processes, etc. At the same time, the government's fiscal policy was aimed at attracting large-scale external support to cover the budget deficit, making social payments, financing defense needs and importing critical goods. The effectiveness of the implementation of these approaches was largely determined by close cooperation with international financial institutions, in particular the International Monetary Fund, the World Bank, the European Union, and the governments of partner countries.

It was emphasized that external financial aid played not only the role of a source of liquidity, but also served as a key factor in strengthening confidence in the macroeconomic policy of Ukraine. The regularity of financial inflows under programs with the IMF and other donors has become an important compensator for the internal resource deficit, allowing the NBU to avoid using the emission mechanism. At the same time, monetary policy maintained a strict character even in wartime conditions, which contributed to the stabilization of inflationary expectations and the prevention of hyperinflationary threats.

It is substantiated that the financial stability of Ukraine in the context of armed aggression was the result of synergy between the effective application of macroprudential instruments and systemic external financial support. Such interaction made it possible to prevent destructive scenarios, minimize systemic risks and ensure relative macroeconomic balance in the conditions of a deep economic and security crisis. In the medium-term perspective, one of the key tasks will be a gradual transition from external dependence to internal financial stability. This will require maintaining a high level of strategic coordination between Ukraine's economic policy bodies and international partners on the basis of trust, transparency and a common vision of the goals of post-war development - the formation of a modernized, sustainable and competitive economy.

Keywords: war, external financial support, macroprudential policy, monetary policy, NBU, financial system, financial stability.

Постановка проблеми. Фінансова стабільність виступає фундаментальною умовою забезпечення макроекономічної рівноваги, підтримання довіри до інститутів фінансового сектору та сталого функціонування державних механізмів. В умовах повномасштабної війни, розв'язаної проти України у 2022 році, питання збереження фінансової стійкості національної економіки набуло особливої критичності. Збройна агресія зумовила суттєві втрати фізичного, інституційного та людського капіталу, порушення функціонування фінансових

ринків, посилення девальваційного тиску, скорочення валютних надходжень і загострення фіскальних дисбалансів.

У таких умовах ключовим інструментом реагування на системні макрофінансові виклики стала макропруденційна політика, реалізована Національним банком України (НБУ). Її заходи були спрямовані на забезпечення стійкості системно важливих фінансових установ, збереження довіри до банківського сектору, обмеження панічних настроїв та зменшення рівня фінансових ризиків в економіці.

Паралельно із внутрішніми стабілізаційними механізмами вагому роль у підтриманні фінансової стабільності відіграє зовнішня фінансова допомога, що надходить до України від міжнародних партнерів у формі грантів, пільгових кредитів та технічної підтримки. Безпрецедентні за масштабом обсяги цієї допомоги істотно впливають на параметри фінансової рівноваги, зокрема шляхом зміцнення міжнародних резервів, покращення стану платіжного балансу, а також часткового покриття державного бюджетного дефіциту. Зовнішні надходження виступають важливим буфером проти фінансових потрясінь та одночасно ключовим чинником формування довіри до макроекономічної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення фінансової стабільності України в умовах повномасштабної війни з росією набуло особливої актуальності у науковому дискурсі останніх років. Дослідники приділяють значну увагу вивченню макропруденційних заходів, які запроваджує НБУ, а також аналізують роль міжнародної фінансової підтримки у збереженні та відновленні економіки.

Зокрема, у роботі Вовчак О. та Канцір І. [1] акцентовано на системних загрозах фінансовій стабільності, серед яких ключовими виступають воєнні дії, порушення логістики, кіберзагрози та падіння ВВП. Автори підкреслюють важливість макропруденційної політики як основного інструмента протидії кризам, наголошуючи на необхідності її адаптації до нових викликів через лібералізацію та міжнародну співпрацю.

Петрик О. [2] у своїй праці розкриває пріоритетні завдання НБУ в умовах війни, включно з фіксацією валютного курсу, стабілізацією банківської системи, контролем інфляції та забезпеченням безперервної роботи платіжної інфраструктури.

Крючкова Н. [3] звертає увагу на глобальні трансформації, які значною мірою впливають на фінансову стабільність країн з перехідною економікою, включаючи Україну. У публікації обґрунтовано потребу впровадження цифрових фінансових технологій та посилення кібербезпеки для підвищення ефективності регулювання фінансової системи.

Татарин Н. і Чорний Р. [4] акцентують на деструктивних наслідках війни для інфраструктури та економічних зв'язків, водночас відзначаючи відносну стійкість банківської системи завдяки попереднім реформам та злагодженим

діям НБУ. Дослідження підкреслює потребу в довгостроковій макроекономічній стратегії для запобігання глибокій фінансовій кризі.

Садура О. і Підгайна А. [5] детально аналізують фінансову стійкість банківського сектору, виділяючи роль державних банків як стабілізуючого чинника, особливо в умовах високих ризиків та невизначеності. Дослідники рекомендують оптимізувати витрати та активізувати підготовку банків до можливого переходу на приватизаційні рейки після війни.

Голинський Ю., Дубик В. і Стасишин А. [6] аналізують вплив міжнародної фінансової допомоги на бюджетну стабільність, підкреслюючи як її позитивний внесок у стабілізацію державних фінансів, так і ризики надмірної залежності, що вимагає структурних реформ.

Чеберяко О. та Герус Д. [7] поглиблюють аналіз, досліджуючи співвідношення між міжнародною фінансовою підтримкою та борговою безпекою України. Автори вказують на необхідність ретельного управління запозиченнями, посилення прозорості та реструктуризації боргу задля уникнення надмірного навантаження в довгостроковій перспективі.

Панченко В. [8] приділяє особливу увагу стратегіям використання міжнародної допомоги не лише для короткострокової стабілізації, але й для структурної трансформації української економіки. Автор наголошує на важливості гарного управління, інституційної прозорості та відповідності допомоги довгостроковим пріоритетам розвитку.

У дослідженні Денисенко Н. [9] зроблено акцент на необхідності міжнародної підтримки в повоєнному відновленні, яка має стати основою для майбутнього сталого розвитку. Авторка закликає до глибшої координації з міжнародними партнерами, залучення інвестицій та створення довгострокових програм відновлення економіки.

Таким чином, огляд сучасних наукових праць свідчить про високу увагу до питань фінансової стабільності України в умовах війни. Дослідники ґрунтовно розглядають як внутрішні інструменти регулювання, передусім макропруденційні заходи НБУ, так і роль зовнішньої фінансової підтримки від міжнародних партнерів. У фокусі перебувають ризики, виклики та потенціал для трансформації національної фінансової системи в умовах затяжної воєнної кризи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Втім, наукове середовище наразі недостатньо висвітлює взаємозалежність між ефективністю макропруденційної політики та масштабами зовнішньої допомоги. Залишається відкритим питання щодо синергії між внутрішніми та зовнішніми заходами стабілізації, можливих конфліктів цілей, а також довгострокових ризиків зовнішньої залежності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у комплексному дослідженні взаємодії макропруденційних інструментів і зовнішньої підтримки у процесі забезпечення фінансової стабільності в умовах збройної агресії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стабільність є однією з базових умов функціонування сучасної економіки, адже саме вона забезпечує здатність фінансової системи підтримувати ефективне функціонування в умовах нормального економічного циклу та в періоди надзвичайних подій. Її значення особливо зростає під час кризових потрясінь, зокрема в контексті військової агресії, коли збереження керованості економічного процесу стає критично важливим фактором національної безпеки. В умовах підвищеної економічної невизначеності та глобальної нестабільності питання забезпечення фінансової стабільності набуває стратегічного значення не лише для економічної політики, але й для функціонування ключових суспільних інститутів.

Упродовж останніх десятиліть у науковому середовищі відбувалося активне формування концептуальних основ фінансової стабільності, що стало відповіддю на зміну парадигм макроекономічного управління, розвиток глобалізації фінансових ринків та еволюцію ризиків. Сучасна наукова думка розглядає фінансову стабільність як фундаментальну категорію економічної теорії, що поєднує ознаки стійкості, адаптивності, інституційної довіри та функціональної безперервності фінансової системи. У літературі наголошується, що стабільність не є статичним станом, а радше динамічною властивістю, яка проявляється в здатності фінансової системи ефективно функціонувати та трансформуватися під впливом шоків, зберігаючи свою основну архітектуру та запобігаючи системним збоєм.

Підходи до визначення фінансової стабільності в наукових джерелах демонструють значну варіативність, що пов'язано як із багатовимірністю самого явища, так і з міждисциплінарним характером досліджень.

Так, Чайковський Я. та Чайковський Є. розглядають фінансову стабільність як надійний стан фінансової системи, що забезпечує безперервність фінансових операцій, високу довіру до фінансових установ, ефективний розподіл ресурсів та здатність системи до управління ризиками й протидії негативним економічним викликам [10].

Довгань Ж. акцентує увагу на банківській складовій фінансової стабільності, визначаючи її як здатність банківської системи підтримувати стійку рівновагу, покривати ризики за рахунок власних ресурсів та забезпечувати ефективне функціонування навіть за умов зовнішнього тиску [11]. Подібний акцент на функціональній стійкості робить і Вергун А., яка розглядає фінансову стабільність як здатність фінансового сектору зберігати ефективність функцій та абсорбувати шоки [12].

Цікавою є позиція Белінської Я. та Биховченко В., які наголошують на властивості фінансової системи адаптуватися до економічних трансформацій з мінімальними витратами, що вказує на динамічну природу фінансової стабільності [13]. Аналогічно, Чирак І. розглядає її як здатність протистояти екзогенним та ендогенним шокам без критичних порушень у функціонуванні системи [14].

Орлов В. трактує фінансову стабільність як здатність фінансової системи зберігати ключові параметри стійкості протягом певного періоду в межах допустимого діапазону [15]. У свою чергу, Шушкова Ю. підкреслює довгостроковий аспект стабільності, акцентуючи на безперервності розрахунків, довірі до інституцій, стабільності фінансових ринків та здатності до виконання ключових функцій навіть за умов впливу негативних явищ [16].

Таким чином, узагальнюючи наукові підходи, можна виокремити такі базові ознаки фінансової стабільності:

- функціональна спроможність фінансової системи ефективно виконувати свої ключові функції (розподіл ресурсів, управління ризиками, обслуговування розрахунків);

- стійкість до шоків, тобто здатність уникати деструктивних наслідків від впливу кризових чинників;

- інституційна довіра, як важливий чинник підтримки стабільності та зниження ризиків;

- адаптивність до змін економічного середовища за умов збереження ефективності функціонування.

Таким чином, фінансова стабільність у сучасному розумінні постає як комплексне, багаторівневе поняття, що об'єднує як кількісні (ліквідність, достатність капіталу, обсяги операцій), так і якісні характеристики (довіра, репутація, інституційна спроможність). Її аналіз є важливим як у контексті монетарної та фіскальної політики, так і в площині оцінки загальної соціально-економічної стійкості держави.

Особливої актуальності дослідження фінансової стабільності набуває в умовах військових дій, які супроводжуються глибокими економічними шоками, зростанням системних ризиків, порушенням ринкових механізмів та обмеженням доступу до капіталу. У таких обставинах стійкість фінансової системи виконує не лише економічну, але й соціально-стабілізаційну функцію, виступаючи запорукою безперервності державного управління, функціонування платіжної системи, фінансування оборонного сектору й реалізації соціальних зобов'язань.

У зв'язку з цим подальший аналіз доцільно доповнити компаративним розглядом підходів провідних міжнародних організацій до трактування фінансової стабільності. Такий підхід дозволить зіставити національні теоретичні конструкції з глобальними концепціями, а також виявити ключові індикатори фінансової витривалості, які є релевантними для формування ефективної політики в умовах високого рівня невизначеності.

Світовий банк розглядає фінансову стабільність як відсутність системних кризових епізодів, що призводять до зупинки функціонування фінансової системи. У той же час наголошується на її стійкості до стресових впливів, яка забезпечується здатністю ефективно розподіляти ресурси, управляти фінансовими ризиками, підтримувати рівень зайнятості на рівні, близькому до потенційного, та уникати деструктивних цінових коливань на реальні й

фінансові активи [17]. У цьому підході простежується прямий зв'язок фінансової стабільності з реальним сектором економіки.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) трактує фінансову стабільність як здатність системи сприяти економічним процесам, ефективно управляти ризиками та поглинати шоки. Особливістю підходу МВФ є розгляд стабільності як безперервного процесу (континууму), що трансформується у часі відповідно до змін у фінансовій структурі [18]. Така концепція акцентує на адаптивності фінансової системи як чиннику стійкого зростання та добробуту.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) визначає фінансову стабільність як стан, за якого фінансова система (посередники, ринки, інфраструктура) здатна витримувати шоки та не допускати накопичення дисбалансів, що могли б зумовити порушення ефективного фінансового посередництва [19]. Такий підхід фокусується на трансформаційній функції фінансової системи – спрямуванні заощаджень у продуктивні інвестиції з мінімальними втратами.

Банк Кореї пропонує концепцію, згідно з якою фінансова стабільність – це відсутність ознак нестабільності. Водночас стабільність розкривається через наявність трьох взаємопов'язаних складових:

- стійкості фінансових установ, здатних самостійно функціонувати без зовнішньої підтримки;
- стабільності фінансових ринків, що передбачає безперебійну діяльність і цінову відповідність економічним фундаментальним показникам;
- надійності фінансової інфраструктури, яка забезпечує ефективність платіжної системи, ринкової дисципліни та механізмів фінансової безпеки [20].

Центральний банк Ісландії інтерпретує фінансову стабільність як здатність системи витримувати внутрішні та зовнішні шоки, забезпечуючи належний рівень капіталізації, кредитування, розрахунків і адекватний розподіл фінансових ризиків [21]. Федеральна резервна система США акцентує на функціональній спроможності фінансової системи забезпечувати сталий доступ домогосподарств, підприємств і громад до фінансових ресурсів, інструментів інвестування та фінансових послуг навіть в умовах глибокої нестабільності. Ключовою характеристикою є висока ступінь внутрішньої стійкості, що дозволяє системі «гнути, але не ламатися» під тиском [22]. Банк Англії визначає фінансову стабільність як здатність системи забезпечувати безперервність надання критично важливих фінансових послуг (розрахунків, посередництва, розподілу ризиків) навіть за умов кризових явищ [23]. Такий підхід інтегрує економічну й соціальну функції фінансової стабільності, розглядаючи її як механізм пом'якшення шоків, а не їхнього посилення.

Отже, аналіз концептуальних позицій провідних міжнародних фінансових організацій свідчить про поступове формування спільного підходу до трактування фінансової стабільності як активної, функціонально орієнтованої та адаптивної характеристики фінансової системи, що забезпечує її стійкість у довгостроковій перспективі.

Узагальнюючи розглянуті підходи, можна виокремити кілька ключових положень:

- по-перше, фінансова стабільність інтерпретується не лише як відсутність криз, але і як здатність системи протидіяти стресовим впливам, зберігаючи ключові функції без втрати ефективності;

- по-друге, акцент робиться на системній єдності трьох компонентів: фінансових установ, ринків і інфраструктури, які мають бути не просто життєздатними, а здатними взаємодіяти в умовах високої турбулентності;

- по-третє, більшість організацій підкреслює взаємозв'язок фінансової стабільності з реальним сектором економіки, розглядаючи її як інструмент підтримки зайнятості, інвестиційної активності та цінової рівноваги;

- по-четверте, центральне місце у визначеннях посідає адаптивність фінансової системи до змін середовища, включаючи здатність швидко перебудовувати свої механізми управління ризиками та відновлюватися після зовнішніх шоків.

Таким чином, модель фінансової стабільності, що формалізується на міжнародному рівні, поєднує в собі структурну стійкість, інституційну спроможність і функціональну ефективність, які є необхідними передумовами не лише для збереження макроекономічного балансу, але й для довгострокового соціально-економічного розвитку.

У такому контексті особливий інтерес становить аналіз реалізації принципів фінансової стабільності в умовах надзвичайних обставин, зокрема повномасштабної збройної агресії проти України, що розпочалася у 2022 році. Україна стала прикладом країни, яка, попри безпрецедентні виклики – знищення частини інфраструктури, різке падіння економічної активності, високі інфляційні ризики, втрати у банківському секторі та зростання зовнішньої залежності – змогла зберегти ключові елементи фінансової стабільності, а подекуди навіть посилити їх завдяки ефективній комбінації макропруденційної політики та міжнародної фінансової підтримки. Макропруденційна політика посідає центральне місце в сучасній архітектурі фінансового регулювання та нагляду. Її стратегічною метою є ідентифікація, запобігання та нейтралізація системних ризиків, які можуть мати кумулятивний характер і призвести до масштабних дестабілізуючих ефектів як у фінансовому секторі, так і в реальній економіці [24].

У цьому контексті особливої значущості набуває системний та проактивний підхід до застосування макропруденційних інструментів, які дають змогу регулятору своєчасно і гнучко реагувати на внутрішні та зовнішні виклики, що виникають у фінансовому середовищі. Залежно від фази економічного циклу, глибини ризиків і структури фінансової системи, такі інструменти можуть як стримувати надмірну експансію, так і пом'якшувати наслідки кризових явищ.

Макропруденційні інструменти прийнято класифікувати за функціональним призначенням на інструменти капіталу, ліквідності, а також інші обмежувальні, превентивні та інформаційні засоби, які можуть

застосовуватися як до банківських, так і до небанківських фінансових установ. Вони забезпечують можливість формування системної стійкості не лише на інституційному рівні, а й у межах усього фінансового сектору. У таблиці 1 наведено ключові макропруденційні інструменти, які застосовуються у світовій та національній практиці для забезпечення стійкості фінансової системи.

Таблиця 1

Ключові інструменти макропруденційного регулювання

Група інструментів	Назва інструменту	Зміст і механізм дії	Функціональне призначення та очікуваний ефект
1	2	3	4
Інструменти капіталу	Контрциклічний буфер капіталу	Запровадження підвищених вимог до капіталу у фазі кредитної експансії з можливістю зниження або деактивації у періоди економічного спаду.	Пом'якшення проциклічності фінансової системи; підвищення стійкості банків до кредитних шоків.
	Буфер системної важливості	Додаткові вимоги до капіталу для системно важливих фінансових установ з огляду на їхній потенційний вплив на фінансову стабільність.	Зниження ймовірності системної кризи у разі неплатоспроможності окремих установ.
	Буфер системного ризику	Формування капітального резерву на покриття довготривалих структурних ризиків, які не піддаються точному вимірюванню.	Зменшення вразливості фінансової системи до складних та неідентифікованих ризиків.
	Буфер консервації капіталу	Накопичення капіталу понад мінімальні регуляторні вимоги у докризовий період.	Забезпечення можливості покриття збитків без порушення нормативів капіталу.
	Коефіцієнт левериджу	Встановлення мінімального співвідношення капіталу 1 рівня до загальної суми активів та позабалансових зобов'язань.	Обмеження надмірного нарощування активів за рахунок залученого капіталу; додатковий контрольний показник ризику.
Інструменти ліквідності	Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR)	Визначається як співвідношення високоякісних ліквідних активів до прогнозованого чистого відтоку коштів протягом 30 днів у стресових умовах.	Підтримання короткострокової ліквідності банків; забезпечення виконання зобов'язань у кризовий період.

Група інструментів	Назва інструменту	Зміст і механізм дії	Функціональне призначення та очікуваний ефект
1	2	3	4
	Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)	Встановлює вимоги до мінімального обсягу стабільного фінансування залежно від ліквідності та строковості активів.	Зниження строкової невідповідності між активами та зобов'язаннями; посилення довгострокової стабільності.
Інші інструменти	Встановлення граничного співвідношення розміру кредиту та вартості забезпечення (LTV)	Визначає максимальний розмір кредиту щодо ринкової вартості заставного майна.	Обмеження ризиків на ринку нерухомості; запобігання утворенню кредитних «бульбашок».
	Встановлення граничного співвідношення суми обслуговування боргу та доходу позичальника (DSTI) або загальної суми кредиту та доходу (DTI).	Обмежує суму кредиту залежно від доходів позичальника або домогосподарства.	Стимування надмірного кредитного навантаження; зниження ризику неплатоспроможності населення.
	Плани відновлення діяльності та примусової реструктуризації (резолуції)	Вимога до фінансових установ розробляти плани реагування на кризові ситуації та процедури впорядкованого виходу з ринку.	Забезпечення ефективної процедури реагування на неплатоспроможність; мінімізація системних наслідків.
	Підвищені вимоги до розкриття інформації	Регулярне та деталізоване інформування про фінансовий стан і ризики установ.	Підвищення прозорості фінансової системи; посилення ринкової дисципліни.

Джерело: складено авторами на основі [24]

В умовах повномасштабної війни, ці інструменти набувають особливої значущості. Вони дозволяють, з одного боку, локалізувати системні шоки та запобігти їх ланцюговому поширенню, а з іншого – підтримувати ліквідність, кредитну активність і довіру до фінансових інститутів, що критично важливо в умовах підвищеної макроекономічної та геополітичної нестабільності.

У відповідь на повномасштабну збройну агресію рф та спричинені нею глибокі економічні, соціальні та інституційні потрясіння, НБУ оперативно активізував і адаптував механізми макропруденційного регулювання. Зокрема, було реалізовано цілісний пакет антикризових заходів, спрямованих на

збереження функціональності банківської системи, забезпечення безперервності платіжної інфраструктури, утримання цінової стабільності та пом'якшення проциклічних ефектів фінансової поведінки суб'єктів ринку (табл. 2).

Комплекс заходів, реалізованих НБУ у відповідь на повномасштабну збройну агресію рф, продемонстрував високий рівень інституційної готовності до реагування в умовах системної кризи. Упродовж 2022-2025 рр. вектор макропруденційної політики НБУ пройшов еволюцію від екстреного стабілізаційного втручання до етапу структурної адаптації та поступової підготовки до післякризового відновлення економіки.

Таблиця 2

Основні макропруденційні заходи НБУ в умовах повномасштабної війни

Захід	Період впровадження	Сутність	Очікуваний ефект
Фіксація офіційного курсу	лютий 2022	Встановлення стабільного курсу гривні до долара США	Зниження валютної паніки
Обмеження на рух капіталу	березень 2022	Запровадження валютних обмежень для бізнесу і населення	Збереження міжнародних резервів
Рефінансування банків	2022-2023	Надання кредитів ліквідності банкам під заставу ОВДП	Підтримка стабільності банківської системи
Підвищення облікової ставки	липень 2022	Підвищення облікової ставки до 25%	Стимування інфляції
Стрес-тестування банків	2023	Оцінка стійкості банків до кризових сценаріїв	Підготовка до потенційних шоків
Коригування валютного режиму	2023-2024	Перехід від фіксованого до контрольовано гнучкого обмінного курсу	Підвищення ринкової адаптивності
Поступове зниження облікової ставки	2024	Зменшення ставки до 13,5%	Пожвавлення кредитної активності при збереженні цінової стабільності
Відновлення інфляційного таргетування	2025	Повернення до прогнозованої монетарної політики	Відновлення довіри до грошово-кредитної політики
Запровадження нових стандартів капіталу	2025	Адаптація до вимог Basel III	Посилення стійкості банківського сектору
Реструктуризація проблемних активів	2025	Впровадження механізмів для роботи з NPL	Зменшення частки непрацюючих кредитів
Розвиток фондового ринку	2025	Створення умов для внутрішнього інвестування через ОВДП та корпоративні облигації	Диверсифікація джерел фінансування та зменшення зовнішньої залежності

Джерело: сформовано авторами на основі даних [25]

Період 2022-2023 рр. відзначався домінуванням антикризових заходів, спрямованих на оперативне пом'якшення наслідків екзогенних шоків, збереження платоспроможності фінансової системи та недопущення панічних очікувань серед економічних агентів. До ключових інструментів цього етапу належать: фіксація валютного курсу, посилення валютного контролю, масштабне надання рефінансування банкам, підвищення облікової ставки до 25%, а також запровадження низки адміністративних обмежень з метою захисту золотовалютних резервів та зміцнення довіри до фінансової системи.

Починаючи з 2023 року, НБУ поступово трансформував підходи до регулювання у напрямі перехідного режиму стабілізації та адаптації. Було відновлено проведення регулярного стрес-тестування банків, адаптовано валютну політику до нових макроекономічних умов, а також здійснено перегляд операційного дизайну монетарної політики. Паралельно розпочато формування передумов для поступового зниження облікової ставки, що стало можливим завдяки тренду на уповільнення інфляції. Такі заходи сприяли збереженню балансу між завданнями фінансової стабільності та економічного відновлення.

У 2024-2025 рр. акцент макропруденційної політики зміщується на інституційну модернізацію та структурне зміцнення фінансового сектору. Серед пріоритетних напрямів – імплементація стандартів капіталу згідно з вимогами Basel III, повернення до режиму інфляційного таргетування, реструктуризація проблемних активів (NPLs), а також сприяння розвитку внутрішніх ринків капіталу. Реалізація цих ініціатив засвідчує прагнення НБУ закласти довгострокову основу для фінансової стійкості, попри збереження високого рівня геополітичних та економічних ризиків.

Загалом, макропруденційна політика НБУ у 2022-2025 рр. продемонструвала високу гнучкість, адаптивність та проактивність, що дозволило уникнути системної фінансової кризи попри безпрецедентні загрози. Її реалізація ґрунтувалася на балансі між короткостроковими антикризовими заходами та середньостроковими інституційними реформами, що є ключовим елементом стійкості національної фінансової архітектури.

Паралельно з внутрішніми заходами, важливу роль у підтриманні фінансової стійкості України відіграє зовнішня фінансова підтримка, яка реалізується через механізми міжнародної допомоги. Теоретичні засади її дослідження спираються на концепцію міжнародних фінансових потоків і моделі політики розвитку, що передбачають прямий вплив зовнішніх ресурсів на макрофінансову рівновагу країни.

У практиці фінансування України в умовах війни особливої актуальності набули три ключові форми підтримки: пільгове фінансування, гранти та гарантії (табл. 3).

Пільгове фінансування надається на вигідних умовах із низькими відсотковими ставками та відстроченим погашенням, що дозволяє державі оперативно покривати бюджетні розриви, не створюючи критичного боргового тиску в короткостроковій перспективі. Така підтримка була особливо

ефективною у співпраці з МВФ, Світовим банком, Банком розвитку Ради Європи, ЄС, Японією, Канадою та Республікою Кореєю.

Гранти мають безповоротний характер і є найбільш бажаною формою зовнішньої допомоги в умовах кризи. Вони використовуються для фінансування соціальних витрат, гуманітарних потреб та відновлення критичної інфраструктури. Грантова підтримка від США, ЄС, Норвегії та Японії дозволяє Україні покривати значну частину соціальних видатків без додаткового боргового навантаження.

Гарантії забезпечують фінансову підтримку непрямым шляхом – через підвищення кредитоспроможності країни, що дозволяє залучати кошти на вигідніших умовах. Такі інструменти були застосовані з боку Великої Британії, Японії та Іспанії в рамках реалізації проєктів Світового банку.

Таблиця 3

Форми зовнішньої фінансової підтримки України в умовах війни

Джерело зовнішньої підтримки	Форма фінансової допомоги		
	Пільгове фінансування	Гранти	Гарантія
ЄС			
США			
МВФ			
Японія			
Світовий банк			
Канада			
Великобританія			
Норвегія			
Республіка Корея			
Банк розвитку Ради Європи			
Іспанія			

Джерело: сформовано авторами на основі [26-27]

Таким чином, комбінація пільгових кредитів, грантів і гарантій формує гнучку архітектуру зовнішньої фінансової підтримки, яка сприяє збереженню макрофінансової стабільності України, забезпеченню безперервного фінансування соціальних зобов'язань та підвищенню довіри до державної фінансової політики в умовах війни.

Оновлена практика зовнішнього фінансування демонструє зростання ролі багатосторонньої координації допомоги. Такі ініціативи, як Ukraine Facility від ЄС, програми Механізму розширеного фінансування (EFF) МВФ, механізму ERA (Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine – Проєкт «Економічна підтримка України») країн G7, а також підтримка Світового банку через проєкти «Створення стійкої інфраструктури в умовах вразливого середовища в Україні (DRIVE)» і «Відновлення основної логістичної інфраструктури та приєднання до мережі (RELINC)», стали наріжними каменями стратегії виживання та адаптації української економіки до умов війни. Їхній комплексний підхід охоплює не лише

підтримку ліквідності бюджету, а й інвестиції у відновлення критичної інфраструктури, стимулювання економічної активності, цифровізацію державного управління, зміцнення енергетичної безпеки та розвиток приватного сектору [26].

Значну увагу міжнародні партнери приділяють також посиленню інституційного потенціалу, зокрема через консультативні механізми (JASPERS), розбудову оборонного сектору, підтримку жінок, людей з інвалідністю та інших вразливих груп, що особливо важливо для досягнення сталого розвитку та зміцнення суспільної згуртованості в умовах тривалої кризи. Таким чином, міжнародна фінансова допомога виступає не лише як антикризовий інструмент, а як стратегічна інвестиція у майбутню стійкість України [26].

На рис. 1 представлено структуру зовнішньої фінансової допомоги Україні за обсягом зобов'язань донорів.

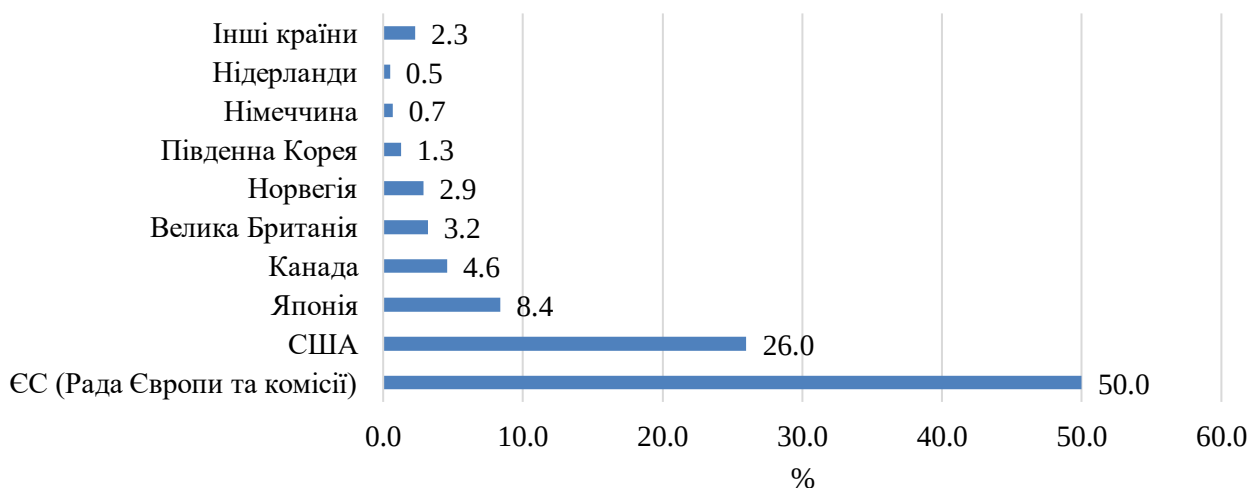

Рис. 1 Структура фінансової допомоги Україні (зобов'язання)

Джерело: побудовано авторами на основі [28]

Дані рис. 1 відображають різний рівень участі донорів у фінансуванні стабільності української економіки. Найбільшими джерелами фінансової допомоги виступають ЄС та США, а також високий рівень залученості демонструють Японія, Канада та Велика Британія, що разом формують основну частину зовнішніх ресурсів (понад 92%), спрямованих на підтримку платоспроможності України та реалізацію соціально-гуманітарних видатків. Загалом, така структура засвідчує високий рівень міжнародної солідарності та системну інтеграцію України в глобальні механізми фінансової підтримки.

Сукупний обсяг фінансових зобов'язань країн-партнерів перевищив 192 млрд євро, що свідчить про безпрецедентну мобілізацію ресурсів на користь української держави. Найбільшим донором у фінансовій площині виступає ЄС, загальна сума фінансової підтримки якого сягнула понад 96 млрд євро [28].

Фінансова допомога має вирішальне значення для підтримки фінансової стійкості України. Вона дозволяє зберігати дефіцит бюджету на керованому рівні, здійснювати соціальні виплати, обслуговувати державний борг та фінансувати ключові державні функції без надмірної емісії або внутрішніх запозичень. Крім того, її регулярне надходження позитивно впливає на курсову стабільність гривні та інфляційні очікування, а також посилює кредитну довіру до держави з боку міжнародних фінансових інституцій.

Взаємодія між макропруденційною політикою НБУ та зовнішньою фінансовою допомогою міжнародних партнерів стала одним із ключових факторів збереження макрофінансової стабільності в умовах війни. Прикладом такої синергії є поєднання жорсткої валютної політики НБУ з грантовими надходженнями: стабільність обмінного курсу підтримувалася за рахунок валютних вливань, що дозволяло уникнути надмірного використання міжнародних резервів.

Координація дій була ефективною також у сфері фінансового управління: гранти та пільгові кредити дозволяли профінансувати дефіцит бюджету без активного використання монетарного фінансування, а політика високої облікової ставки стримувала інфляційні очікування. Цей баланс забезпечував тимчасову рівновагу навіть в умовах структурного шоку, спричиненого війною.

Гіпотетичний сценарій за відсутності зовнішньої підтримки демонструє потенційні катастрофічні наслідки: гіперінфляцію, стрімке знецінення гривні, втрату довіри до банківської системи, тотальну доларизацію та подальший розрив між внутрішнім і зовнішнім секторами економіки. Відтак, синергія між внутрішнім регулюванням і зовнішніми ресурсами є не просто бажаною, а критично необхідною умовою підтримання фінансової стабільності.

Утім, така взаємозалежність потребує стратегічного переосмислення. В окремих випадках цілі макропруденційної політики можуть вступати в конфлікт із завданнями зовнішніх донорів: зокрема, між потребою в жорсткій регуляції задля фінансової стабільності та необхідністю економічного стимулювання для зростання. Так само залежність від зовнішнього фінансування створює ризики боргової нестійкості в середньостроковій перспективі. Тому постає потреба у формуванні національної моделі координації зовнішніх і внутрішніх політик, яка забезпечувала б синергію, а не суперечність між ними.

Попри вжиті заходи, фінансова система України залишається вразливою до низки гострих ризиків, здатних порушити досягнуту рівновагу. Основні з них включають:

- триваючі бойові дії та загроза нових атак на критичну інфраструктуру, що підвищують ризики операційних збоїв у банківському секторі, валютному ринку й логістичних мережах;

- масовий відтік капіталу та людського ресурсу внаслідок масштабної еміграції, що послаблює інвестиційний потенціал країни, внутрішній попит і фінансову інклюзивність;

- поступове зниження довіри до національної валюти та банківських інститутів, що може спричинити нову хвилю доларизації та скорочення депозитної бази;

- очікуваний дефіцит бюджету на рівні понад 22,5% ВВП у 2025 році, що зумовлює посилену залежність від зовнішнього фінансування та підвищує ризики боргової нестійкості [29];

- системні вразливості банківського сектору, включно з високою концентрацією державного капіталу, недосконалою моделлю управління активами, а також відставанням інституційної модернізації від потреб ринку.

Для мінімізації цих ризиків необхідне впровадження гнучкого й випереджального регулювання, що враховує як воєнну динаміку, так і перспективу післявоєнного відновлення. Ключовим завданням є розробка стратегічної візії фінансової незалежності, яка базуватиметься на стійкій взаємодії внутрішньої політики, структурних реформ та ефективного залучення зовнішньої допомоги.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Умови війни створили безпрецедентні виклики для фінансової стабільності України, що зумовило необхідність оперативної адаптації макропруденційної політики та мобілізації масштабної зовнішньої підтримки. Відповіддю на ці загрози стала узгоджена стратегія, яка поєднує інституційні зусилля держави у сфері монетарної та фіскальної політики із залученням міжнародного фінансування як джерела ліквідності, валютної стабільності та реформаторських імпульсів.

З боку НБУ продовжувалося впровадження комплексу макропруденційних інструментів, зокрема гнучкого валютного курсоутворення, контрольованої лібералізації валютного ринку, цілеспрямованої протидії інфляційному тиску та зміцнення банківського сектору. Ці заходи реалізовувалися у тісній координації з фіскальною політикою уряду, що мінімізувало ризик політичної та економічної розбалансованості.

Регулярне надходження зовнішнього фінансування, обумовленого виконанням структурних зобов'язань, підтверджує довіру міжнародної спільноти до економічного курсу держави. Воно не лише забезпечує поточну бюджетну стійкість, а й виступає каталізатором внутрішніх реформ, створюючи додатковий імпульс для модернізації економіки та її підготовки до повоєнного відновлення.

Таким чином, стратегічна синергія між внутрішніми стабілізаційними заходами та зовнішньою підтримкою є ключовим чинником збереження фінансової стійкості в умовах війни. У довгостроковій перспективі збереження та поглиблення цієї взаємодії має стати основою для економічної стійкості, відновлення довіри до державних інституцій і формування основ сталого розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Вовчак О., Канцір І. Фінансова стабільність: сучасні виклики. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. №. 6(6). С. 9–20. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6\(6\)-9-20](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6(6)-9-20)
2. Петрик О. Політика Національного банку України під час війни. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2022. № 4 (46). С. 15-23. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/download/474/469/882> (дата звернення: 15.07.2025).
3. Крючкова Н.М. Фінансова нестабільність в Україні у контексті глобальних трансформацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. Вип. 10. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/123/100> (дата звернення: 15.07.2025).
4. Татарин Н., Чорний Р. Фінансова система України під час війни. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 5-6 (78-79). С. 75-83. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/78-79/1111.pdf>. (дата звернення: 15.07.2025).
5. Садура О.Б., Підгайна А.А. Фінансова стійкість банківської системи України в умовах війни. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 24-29. URL: <http://ujae.org.ua/finansova-stijkist-bankivskoyi-systemy-ukrayiny-v-umovah-vijny/> (дата звернення: 15.07.2025).
6. Голинський Ю., Дубик В., Стасишин А. Вплив міжнародної фінансової допомоги на бюджетну стабільність. *Фінансовий простір*. 2023. № 3 (51). С. 21-27. URL: <http://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/918/1166> (дата звернення: 15.07.2025).
7. Чеберяко О., Герус Д. Вплив міжнародної фінансової допомоги на боргову безпеку України в умовах широкомасштабної війни. *Світ фінансів*. 2025. № 1 (82). С. 69-84. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1784/1788> (дата звернення: 15.07.2025).
8. Панченко В. А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 2 (108). С. 139-143. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-139-143](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-139-143)
9. Денисенко Н. Фінансова стабільність в умовах війни та повоєнне відновлення економіки України. *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, January 20, 2023. Amsterdam, The Netherlands: European Scientific Platform*. С. 17-20. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-20.01.2023>.
10. Чайковський Я., Чайковський Є. Економічна суть фінансової стабільності банківської системи. *Світ фінансів*. 2024. № 2 (79). С. 55-68. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1693/1704> (дата звернення: 16.07.2025)
11. Довгань Ж. М. Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи. *Наука молода: зб. наук. праць молодих вчених THEU*. 2016. № 25. С. 26-39. URL : <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27664/1/%d0%94%d0%be%d0%b2%d0%b3%d0%b0%d0%bd%d1%8c.pdf>. (дата звернення: 16.07.2025)
12. Вергун А. М. Фінансова стабільність: глобальний, європейський та національний контексти: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2023. 178 с. URL: https://knutd.edu.ua/files/grants/osvitni/erasmus/3.8_navch-posibnyk_2023.pdf (дата звернення: 16.07.2025).
13. Белінська Я. В. Механізм забезпечення фінансової стабільності: структура, інструменти, напрями розвитку. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 1 (22). С. 72-84.
14. Чирак І. Фінансова стабільність, фінансова нестабільність і фінансова стійкість економіки. *Світ фінансів*. 2020. № 2(63). С. 115-125. URL: <https://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40883/1/%d0%a7%d0%98%d0%a0%d0%90%d0%9a.pdf> (дата звернення: 16.07.2025).
15. Орлов В.В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2021. № 11-12. С. 42-48. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/288-289/pdf/42-48.pdf> (дата звернення: 16.07.2025).

16. Шушкова Ю.В. Фінансова стабільність національної економіки: сутність та цільові орієнтири посилення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 2/1. С. 29-34. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/424597d4-9f26-4f77-827f-d3c726df4739/content> (дата звернення: 16.07.2025).
17. Financial stability. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/gfdr-2016/background/financial-stability> (дата звернення: 17.07.2025).
18. Garry J. Schinasi Defining Financial Stability. IMF Working Paper. 2004. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2004/wp04187.pdf> (дата звернення: 17.07.2025).
19. Definition of financial stability. Central bank of Cyprus. URL: <https://www.centralbank.cy/en/financial-stability/definition-of-financial-stability> (дата звернення: 17.07.2025).
20. Definition and Importance of Financial Stability. Bank of Korea. URL: <https://www.bok.or.kr/eng/main/contents.do?menuNo=400037> (дата звернення: 17.07.2025).
21. What is financial stability? And what does the Central Bank do to mitigate risk? Central bank of Iceland. URL: <https://cb.is/knowledge-bank/educational-material/article/what-is-financial-stability-and-what-does-the-central-bank-do-to-mitigate-risk> (дата звернення: 17.07.2025).
22. What Is Financial Stability? The Federal Reserve Explained. URL: <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/fedexplained/financial-stability.htm> (дата звернення: 17.07.2025).
23. The Bank's Financial Stability Strategy. Bank of England. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability/financial-stability-strategy> (дата звернення: 17.07.2025).
24. Стратегія макропруденційної політики. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_MaP.pdf (дата звернення: 19.07.2025).
25. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 19.07.2025).
26. Допомога міжнародних фінансових інститутів Україні. Березень 2025 року. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-finansovykh-instytutiv-ukrayini-berezen-2025-roku> (дата звернення: 19.07.2025).
27. Мінфін: Партнери з розвитку, які надали бюджетну підтримку Україні у 2024 році загальним обсягом понад \$41 млрд, та напрям спрямування коштів. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/development_partners_that_provided_ukraine_with_over_41_billion_in_budget_support_in_2024_and_the_allocation_of_these_funds-4974 (дата звернення: 19.07.2025).
28. Підтримка України у світі. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/supporting-ukraine/> (дата звернення: 21.07.2025).
29. Харламов П. Аналіз змін до державного бюджету 2025 року та їхнього впливу на 2026 рік. URL: <https://mind.ua/publications/20292120-410-mlrd-grn-na-oboronu-ta-zbilshennya-deficitu-do-225-vvp-chomu-na-biznes-posilyat-fiskalniy-tisk> (дата звернення: 21.07.2025).

References

1. Vovchak, O., Kantsir, I. (2022). Finansova stabilnist: suchasni vyklyky [Financial stability: current challenges]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki – Current Issues in Modern Science*, (6), 9-20. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6\(6\)-9-20](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-6(6)-9-20) [in Ukrainian].
2. Petryk, O. (2022). Polityka Natsionalnogo banku Ukrainy pid chas viiny [Policy of the National Bank of Ukraine during the war]. *Sotsialno-ekonomichni vidnosyny v tsyfrovomu suspilstvi – Socio-Economic Relations in the Digital Society*, (4)(46), 15-23. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/download/474/469/882> [in Ukrainian].
3. Kriuchkova, N.M. (2024). Finansova nestabilnist v Ukraini u konteksti hlobalnykh transformatsii [Financial instability in Ukraine in the context of global transformations]. *Zdobutky ekonomiky*:

- perspektyvy ta innovatsii – Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*, (10). URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/123/100> [in Ukrainian].
4. Tataryn, N., Chorny, R. (2022). Finansova systema Ukrainy pid chas viiny [The financial system of Ukraine during the war]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, (5-6)(78-79), 75-83. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/78-79/1111.pdf> [in Ukrainian].
 5. Sadura, O.B., Pidhaina, A.A. (2023). Finansova stiiikist bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh viiny [Financial resilience of the banking system of Ukraine during the war]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(3), 24-29. URL: <http://ujae.org.ua/finansova-stiikist-bankivskoyi-systemy-ukrayiny-v-umovah-viiny/> [in Ukrainian].
 6. Holynskiy, Yu., Dubyk, V., Stasyshyn, A. (2023). Vplyv mizhnarodnoi finansovoi dopomohy na biudzhethnu stabilnist [The impact of international financial aid on budgetary stability]. *Finansovi prostir – Financial Space*, (3)(51), 21-27. URL: <http://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/918/1166> [in Ukrainian].
 7. Cheberiako, O., Herus, D. (2025). Vplyv mizhnarodnoi finansovoi dopomohy na borhovu bezpeku Ukrainy v umovakh shyrokomashtabnoi viiny [The impact of international financial aid on Ukraine's debt security during large-scale war]. *Svit finansiv – World of Finance*, (1)(82), 69-84. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1784/1788> [in Ukrainian].
 8. Panchenko, V.A. (2024). Rol mizhnarodnoi finansovoi dopomohy u vidbudovi ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny [The role of international financial aid in Ukraine's economic recovery during the war]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, 2(108), 139-143. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-139-143](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-139-143) [in Ukrainian].
 9. Denysenko, N. (2023). Finansova stabilnist v umovakh viiny ta povojenne vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Financial stability in wartime and post-war recovery of Ukraine's economy]. *Advanced Discoveries of Modern Science: Experience, Approaches and Innovations*, Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, January 20, 2023. Amsterdam, The Netherlands: European Scientific Platform, 17-20. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-20.01.2023> [in Ukrainian].
 10. Chaikovskiy, Ya., Chaikovskiy, Ye. (2024). Ekonomichna sut finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy [The economic essence of financial stability of the banking system]. *Svit finansiv – World of Finance*, (2)(79), 55-68. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1693/1704> [in Ukrainian].
 11. Dovhan, Zh.M. (2016). Ekonomichna sutnist finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy [The economic essence of the financial stability of the banking system]. *Nauka moloda – Young Science*, (25), 26-39. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27664/1/%d0%94%d0%be%d0%b2%d0%b3%d0%b0%d0%bd%d1%8c.pdf> [in Ukrainian].
 12. Verhun, A.M. (2023). Finansova stabilnist: hlobalnyi, yevropeyskyi ta natsionalnyi konteksty [Financial stability: global, European, and national contexts]. Kyiv: KNUTD. URL: https://knutd.edu.ua/files/grants/osvitni/erasmus/3.8_navch-posibnyk_2023.pdf [in Ukrainian].
 13. Belinska, Ya.V. (2012). Mekhanizm zabezpechennia finansovoi stabilnosti: struktura, instrumenty, napriamy rozvytku [Mechanism for ensuring financial stability: structure, instruments, development directions]. *Stratehichni priorytety – Strategic Priorities*, (1)(22), 72-84. [in Ukrainian].
 14. Chyrak, I. (2020). Finansova stabilnist, finansova nestabilnist i finansova stiiikist ekonomiky [Financial stability, financial instability and economic financial resilience]. *Svit finansiv – World of Finance*, 2(63), 115-125. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40883/1/%d0%a7%d0%98%d0%a0%d0%90%d0%9a.pdf> [in Ukrainian].

15. Orlov, V.V. (2021). Finansova stiikist ta finansova stabilnist: teoretychne uzghodzhennia definitsii [Financial resilience and financial stability: theoretical harmonization of definitions]. Naukovyi visnyk ONEU – Scientific Bulletin of ONEU, (11-12), 42-48. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/288-289/pdf/42-48.pdf> [in Ukrainian].
16. Shushkova, Yu.V. (2018). Finansova stabilnist natsionalnoi ekonomiky: sutnist ta tsilovi oriiientyry posylennia [Financial stability of the national economy: essence and strategic enhancement objectives]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finances. Law*, 2/1, 29-34. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/424597d4-9f26-4f77-827f-d3c726df4739/content> [in Ukrainian].
17. World Bank Group. (n.d.). Financial stability. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr/gfdr-2016/background/financial-stability>
18. Schinasi, G.J. (2004). Defining Financial Stability. IMF Working Paper. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2004/wp04187.pdf>
19. Central Bank of Cyprus. (n.d.). Definition of financial stability. URL: <https://www.centralbank.cy/en/financial-stability/definition-of-financial-stability>
20. Bank of Korea. (n.d.). Definition and Importance of Financial Stability. URL: <https://www.bok.or.kr/eng/main/contents.do?menuNo=400037>
21. Central Bank of Iceland. (n.d.). What is financial stability? And what does the Central Bank do to mitigate risk? URL: <https://cb.is/knowledge-bank/educational-material/article/what-is-financial-stability-and-what-does-the-central-bank-do-to-mitigate-risk>
22. What Is Financial Stability? (n.d.). The Federal Reserve Explained. URL: <https://www.federalreserve.gov/aboutthefed/fedexplained/financial-stability.htm>
23. The Bank's Financial Stability Strategy (n.d.). Bank of England. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability/financial-stability-strategy>
24. National Bank of Ukraine. (n.d.). Stratehiia makroprudentsiinoi polityky [Macprudential Policy Strategy]. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_MaP.pdf [in Ukrainian].
25. National Bank of Ukraine. (n.d.). Ofitsiyni sait [Official website]. URL: <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
26. National Institute for Strategic Studies (2025). Dopomoha mizhnarodnykh finansovykh instytutiv Ukraini. Berezen 2025 roku [Assistance of International Financial Institutions to Ukraine. March 2025]. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/dopomoha-mizhnarodnykh-financeovykh-instytutiv-ukrayini-berezen-2025-roku> [in Ukrainian].
27. Ministry of Finance of Ukraine (2024). Partneri z rozvytku, yaki nadaly biudzhethu pidtrymku Ukraini u 2024 rotsi zahalnym obsiagom ponad \$41 mlrd, ta napriam spriamuvannia koshtiv [Development Partners That Provided Ukraine with Over \$41 Billion in Budget Support in 2024 and the Allocation of These Funds]. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/development_partners_that_provided_ukraine_with_over_41_billion_in_budget_support_in_2024_and_the_allocation_of_these_funds-4974 [in Ukrainian].
28. Minfin. (n.d.). Pidtrymka Ukrainy u sviti [Support for Ukraine in the World]. Minfin – Financial Portal of Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/supporting-ukraine/> [in Ukrainian].
29. Kharlamov, P. (2025). Analiz zmin do derzhavnoho biudzhetu 2025 roku ta yikhnoho vplyvu na 2026 rik [Analysis of Changes to the 2025 State Budget and Their Impact on 2026]. URL: <https://mind.ua/publications/20292120-410-mlrd-grn-na-oboronu-ta-zbilshennya-deficitu-do-225-vvp-chomu-na-biznes-posilyat-fiskalni-tisk> [in Ukrainian].

Отримано: 24.07.2025
Прийнято до друку: 29.08.2025
Опубліковано: 30.09.2025

Beérkezett: 2025.07.24
Elfogadva: 2025.08.29
Megjelent: 2025.09.30
Received: 24.07.2025
Accepted: 29.08.2025
Published: 30.09.2025